De pedibus metroꝝ et numero eorūdem.

nibus bitempores ſunt ſepius/.i. aut ꝓducte aut correpte vt Perſius in hac dcōe troade a ꝓducit. Non mihi polydamas ⁊ troades labeonē ꝑtulerint. At apud Virgꝫ corripitᷣ At ꝓcul in ſola ſecrete troades acta ¶ Item noīa ꝓpria ſiue latina ſiue greca in vltimis ſyllabis ſubiacent quātitatibꝫ appellatiuoꝝ. At in medijs ꝓut ad ſpectatū vſus exercitiuꝫ deuenerint. In primis ſunt cōia niſi ſolita poetarū celebratio coercet ad vnam quantitatē. Sicut Jupitᷣ ⁊ Saturnus apud oms ꝓducuntᷣ. Venus apud oms corripitᷣ. Nā que ꝓbata ſemel auctoritate digne ſcripta ſunt/ea ꝓprio arbitrio innouare vicio datᷣ. In his tn̄ veluti in alijs oībus iuſtum eſt conſiderare poſitionem dypthongoꝝ vocales ſeinuicem excipientes vt marcus Gallus Paulus Augꝫ Joannes Theobaldus.

Diſtinxere pedes antiqua poemata plures.
Sex partita modis ſatis eſt diuiſio nobis.
Iambus cum tribracho poſſunt procedere metro.
Dactilus ex longa breuibuſqꝫ duabus habetur.
Dicitur ex longis ſpondeus conſtare duabus.
Terna breuis tribracho: iambo breuis inſita longe.
Productam breuibus ſubdes anapeſte duabus.
Syllaba bina trochee tibi ſtat longa breuiſqꝫ

¶ Poſita pte ꝓhemiali/iam ptē ꝓſequitᷣ executiuā Que quidē in duas partitᷣ portōes In priori em̄ ponit quedā ꝯgrua metris. Hoc eſt q̇d metrum ⁊ hexametꝝ ⁊ penthametꝝ cū pedibꝫ ſibi ꝓprijs Tū q̄ ꝓtātes lrāꝝ/ quibꝫ cognitꝫ facilius in ſillbaꝝ quātitatꝫ cognitōem nobis erit additᷣ. Quātitas aūt ſillabaꝝ ex lrāꝝ ꝓtātibꝫ depēdet. Dicit igitᷣ in varijs generibꝫ metroꝝ multi repiuntᷣ pedes metrici q̄ꝝ multi aut vſitati/aut inuſitati. Quare te nō fugiat pedū alios biſyllabos. alios triſyllabos. alios q̄driſyllbos. Et lꝫ tot repiantᷣ apud poetas pedes. tn̄ metrꝫ hexametris ⁊ penthametris De quibus canit auctor ſex ſufficiunt. vt dactilus ſpōdeus. iambus. tribrachus. trocheus. anapeſtus.

¶ Quattuor diſſyllabi pedes.

¶ Spondeus conſtat duabꝫ lōgꝫ ſyllab tpm ꝓo q̄ttuor vt muſe. hinc pes dcūs tard⁹ ſiue grauis qꝛ cū graues ꝓſone introdūcūtᷣ ſpōdeis cōſtat ꝓſus vt dyomedes apd ꝟgiliū latioꝝ legato rn̄det O fortūate gētes ſaturnia regna Et dr a .i. libamē In ſacrificijs ei ⁊ libamētꝫ coma

¶ Pirrichius ꝯſtat ex duabꝫ breuibꝫ vt amor Dcūs (xime vtūtᷣ pedeperiābꝫ ab iuētore. ſꝫ pirrichi⁹ a pirro achidꝫ filio/qꝛ ille ī ſuis ludꝫ freqn

¶ Iābꝫ ꝯſtat ex breui ⁊ lōga vt dies Dcūs a ΙΑΜΒΥΟΙΜΙ. (tiſſiē vſ⁹ co ē noceo/qꝛ ad nociuū ⁊ maledicū ꝟſum abilis eſt Vel a Iābes puella vl

¶ Troche⁹ ꝯſtat lōga ⁊ bre (vt alij q̄i triābꝫ dcūs a triūphatore libero ui vt Rhoma tpm triū ſicut iābꝫ a mercurio reptus Dcūs em̄ a .i. accurro. qꝛ decurſioībꝫ aptiſſi⁹ l'a .i. rota. ē ei celer ⁊ volubil'

¶ De pedibus metrorum et numero eorundem.

Octo pedes triſyllabi.

.b b b. ¶ Tribrachus Conſtat tribus breuibus ſyllabis. vt hoīs / dictus quaſi tribreuis a tres quod est tres / et βραχον. i. breue. quē pleriqꝫ choreū dixere. q̄m choreis huius ꝯpoſitio ꝯuenit

.l l l. ¶ Moloſſus Conſtat tribus longis ſyllabis vt duxerūt. ſic dictus a patria moloſſa regione Europe cognoīatus ſaltatorius. qꝛ in ea regiōe canes moloſſi fortes et ſaltantes Hic pes enim fortis in p̄latione

.l b b. ¶ Dactilus Conſtat prima longa et duabus breuibus. dictus q̄ſi digitus Sonus enim metri digitorum ſtrepitu et pedū auriſqꝫ ꝑceptione ꝓbari ſolet velqꝛ in digito primus articulus longior eſt. duo ſequētes breuiores. tm̄ alie tradūtur cauſe. ſed vulgariorem ſequimur.

.b b l. ¶ Anapeſtus Dactilo ꝯtrarius Conſtat duabus breuibus et longa vt nebule Dictus ex ana p̄pōne et pegma quod eſt ludus eo quod ad ludos et exercitia fuerit q̄ꝫ maxime ꝯueniēs Teſte Cicerone in tuſculanis

.b l b. ¶ Amphibrachus Conſtat prima et vltīa breuibus. media vero longa vt amemus. dictus ab αμφι .i. vndiqꝫ et βραχοσ .i. breuis quaſi ab vtraqꝫ extremitate breuis

.l b l. ¶ Amphimachus Conſtat ex prima et vltima longis. media vero breui vt nomē indicat Dicitur enim ab μαχροσ .i. longa quaſi in extremitatibus longus

.b l l. ¶ Bacchius Conſtat p̄ma breui et duabus longis vt Dictus a baccho qꝛ eo in carminibus ſacrorum bacchanaliū bacchi vtebantur

.l l b. ¶ Antibacchius Conſtat primis duabus longis. vltima vero breui. vt natura Dictus q̄ſi ꝯtrarius bacchio

Sedecim Tetraſyllabi.

.b b b b. ¶ Proceleumaticus Conſtat ex q̄tuor breuibus ſyllabis vt paries Et dr̄ q̄ſi primitus iuſſus eo quod in ſacris minerue prius eius pedis verſus ꝓnūciari iubebatur .i. ante et .i. iubeo Alij a nautarū clamore dcm̄ volunt Marcialis Lentos tingitis ad celeuma remos A celeuma quod eſt clamor. quo pari tenore ac celeritate ſe inuicem naute ad impellendum remos cohortantur.

.l l l l. ¶ Diſpondius Conſtat ex q̄tuor longis ſyllabis vt oratores Dictus ex dis. i. bis / et ſpondeus: q̄ſi ex duobus ſpondeis tpm octo

.b l b l. ¶ Dijambus Conſtat ex duobus iābis. i. ex breui et longa et iterum ex breui et longa tpm ſex vt homūculos

.l b l b. ¶ Ditrocheus quaſi bis trocheus. i. ex longa et breui iterum ex longa et breui tpm ſex vt cantilena

.b l l b. ¶ Antipaſtus Conſtat prima et vltima breuibus. medijs vero duabus lōgis vt amatoris Dictus ab anti. i. cōtra et pegma. i. ludus quaſi contra ludos qꝛ ludis minus aptus

.l b b l. ¶ Choriābus Conſtat prima et vltima longis medijs duabus breuibus vt omnipotens Dictus quaſi choris aptum carmen reddens

.l l b b. ¶ Ionicus maior Conſtat ſpondeo et pirrichio vt maioribus Dictus a Ionio archadis filio. vel ab Ionibus

¶ De diuiſione pedũ ⁊ accidentibus eorundem.

.bbll. ¶ Ionicus minor ¶ Conſtat pirrichio ⁊ ſpondeo. vt ſapientes Dicũ ab
eodem Ionio quia in eius ſacrificijs populares eo vtebantur
¶ Peon ¶ Conſtat ex quattuor ſyllabis quaꝝ vna ſemꝑ ex alijs tribus
dependet. Hinc dicimus peon primus ſcd̃s tercius quartus. Et cõſtat
.lbbb. peon primus prima longa ⁊ trib9 breuibus vt iudicia Dicũ a
id eſt ferio. nam pean. i. apollo phitonẽ ſerpentẽ ſagittis ꝯfecerit. Jõ fuit
laudib9 ⁊ carminib9 a ꝑplis ſublimatus que dicta peana. in quibus car
minibus hoc pede vtebant. Quem pedem Ariſtoteles multum cõmens
dat Quia dactilum ⁊ tribrachum reijcit quaſi elatos pedes Rurſus iã
bum ⁊ trocheum quaſi depreſſos renuit ⁊ peana comprobauit
.blbb. ¶ Peon ſecundus ¶ Conſtat prima breui. ſecunda longa ⁊ duab9 breui
bus ſequentibus vt amatio
.bblb. ¶ Peon tercius ¶ Conſtat primis duabus breuibus. tercia longa. qr
ta iterum breui vt dominator.
.bbbl. ¶ Peon quartus ¶ Conſtat primis tribus breuibus ⁊ vltima lõga vt
celeritas Unde Ariſtotiles primum principijs aſſignauit. Quartũ ve
ro clauſulis non ſolum in verſu ſed etiam ſoluta oratione
¶ Epitritus pes eſt quattuor ſyllabis ꝯſtãs. quaꝝ vna ſemꝑ ab alijs
tribus diſcrepat. Unde epitritus primus eſt pes conſtans ex iambo et
.blll./ ſpondeo. id eſt ex prima breui ⁊ tribus ſequentibus longis tpm ſeptem.
⁊ ſit contrarius primo peoni vt ſalutari ſacerdotes.
.lbll. ¶ Epitritus ſecundus ¶ Conſtat ex trocheo ⁊ ſpondeo. hoc eſt ex longa
⁊ breui ⁊ poſtremis longis ꝯtrarius ſecũdo peoni. vt ꝯditores impatrix
.llbl. Epitritus terci9 ¶ Conſtat ex ſpõdeo ⁊ iambo. hoc eſt ex duab9 longis
⁊ breui ⁊ longa/contrarius tercio peoni vt hereditas Demoſtenes
lllb ¶ Epitritus quartus ¶ Conſtat ex ſpondeo ⁊ trocheo. hoc eſt trib9 lon
gis ⁊ quarta breui ⁊ ꝯtrarius peoni quarto. vt ꝯportunus Celeſtinus.

¶ De Pede

¶ Quia iam exigit ſtilus pauca tradere de ped3 cognitõe Itaqꝫ q̃d pes
queqꝫ eius accñtia pauc3 pſtringã. ne ab ignot3 nr̃ ſermo egrediat ⁊c3.
¶ Pes Ut hic ſumit eſt ſublatio ac poſitio duaꝝ amplius ve ſyllabaꝝ Pes qd hic ſit
tum certatõm obſeruatõe. Nec eñ pes dr̃ niſi due plures ve fuerint ſyl
labe. Que Arſim ⁊ Theſim. i. ſubleuatõem ⁊ poſitõem faciãt. Una eñ
ſyllaba longa efficere pedẽ non valet. Nec genõ tpe ſed duob9 ictib9 arſis
⁊ theſis ꝑquirunt. ⁊ pes quid3 in verſu a ſilitudine pedũ corꝑis appella
tur. Sicut enim pedibus corpora mouentur. ita verſus ipſi cum ſcandã
tur quibuſdam quaſi pedibus incedunt

¶ De diuiſione pedis

¶ Pedum Alij legitimi Alij noti. Legitimi ꝓprij ⁊ naturales cuiuſcũ legittimi pedes.
qꝫ metri ſunt Noti vero ꝓ legitimis ponunt. ⁊ in eos reſoluunt ratione noti pedes
tempoꝝ. Equa aũt pedis diuiſio quotiens pedis ſublatio temporibus
poſitioni. par eſt vt in dactilo ⁊ anapeſto ¶ Item in ſpondeo ⁊ pirrichio
quorum arſis tantũ habet quantum ⁊ theſis. Heroici verſus legitimi
pedes ſunt ſpondeus ⁊ dactilus. hinc dicti heroici pedes. Reliqui noti
appellantur

¶ De ſitu ſiue poſitione pedū in metris.

¶ Pedis accidentia

¶ Item Pedi accidunt ſex. vt Arſis/ Theſis/ Numerus ſyllabarum/ Tempus/ Reſolutio/ Figura/

¶ Arſis ꝛ Theſis (Quoniam in ꝓnunciando ꝛ ſcandendo verſus/ quedam fit ſublatio ꝛ poſitio in ipſis pedibus: vel pedum ſyllabis) fiūt: breues quando ſyllabe deprimuntur: longe attolluntur.

¶ Numerus ſyllabaꝝ eſt cōꝓhenſio vocū pedē ꝯſtituentiū. vñ ex vna ſyllaba ꝑs ꝯfici nō ꝑt. ꝯ̄ eſt q̄ntuplex. vt duplex/ t̄plex/ q̄druplex/ q̄ntuplex/ ꝛ ſextuplex

¶ Tempus ſyllabe accidit grā pedis. Eſt aūt mora q̄ ſyllaba effert̄. longa aūt ſyllaba duo tempa. breuis vnū hꝫ. Tantū eniꝫ tp̄is abſumit̄ duabꝫ breuibus enūciandis q̄ntū vna longa ꝓferenda.

¶ Reſolutio Eſt cū ſyllaba vna ꝓ duabꝫ: vel due ꝓ vna. aut pes ꝓ pede ponit̄. Et vna quidē ſyllaba ꝓ duabꝫ ꝑ dieresim. i. diuiſionē dypthongi ponit̄. Vir. Qualis equos threiſſa fatigat. Arpalice pro threſſa. Idem Aulai in medio libabāt pocula bacchi. Ideꝫ Diues equū diues pictai veſtꝫ ꝛ auri pro aule ꝛ picte ¶ Itē huic figure opponit̄ ſyneriſ. que eſt qñ due ſylle: altera breuis: alt̄a lōga. ꝛ ꝯtra (alt̄a lōga: alt̄a breuis) pro vna ponunt̄/ ꝛ ſcandēdo in vnā coeūt. Que itaq̄ꝫ figura eſt ꝯiūctio duaꝝ ſyllabaꝝ in vnā. Exm̄ primi apud Ouidiū. Nō erat hic aries ſpectabilis aureo. Et apud Vg. Pendent lichni laq̄aribꝫ aureis. Idē. Cū refugit ſiluis ꝛ cū ſeſe ꝯdidit alueo. Exm̄ ſcd̄i Fixerit eripedē ceruā pro aeripedē ¶ Itē ſpōdeus pro dactilo ponit̄ in q̄nto loco Vir. Cornua velataꝝ obuertimus Lucanꝰ. Alitꝰ celoꝝ pauit cruor armentoꝝ. Hic dicunt aliq̄ cū ſpōdeus in q̄nto/ dactilꝰ in q̄rto locari dꝫ. Qd̄ tñ Vg. ꝯtēpſit vt nereidū mr̄i ꝛ neptuno egeo. Qd̄ tñ diligētius greci poete cuſtodiunt.

¶ Figura que accidit pedi ſyllabe quantitatē indicat. Et directa q̄deꝫ linea ſic l producte ſyllabe ſignū eſt. Semicirculus ſic b correpte ſyllabe ſignū. Cōis ꝟo ſi breuis pro lōga accipit̄: hec nota erit lōga pro breui. hec At hec ſigna apd̄ grecos ꝛ latios priſcos plurimū valuerunt. Apud grecos vero ex corruptione ſcriptoris aboleuerunt.

Syllaba que breuis eſt vnum tempus tenet/ in quo
Profertur/ longe debes ſpacium geminare:
Sic cuiuſq̄ꝫ pedis quot tempora ſunt numerabis

¶ Hic quartū deſcribit accidens pedis vt Tempus de quo patuit.

¶ Item tp̄s pedis in vndeci ꝑtes diuiſum eſt. Nam aliud duplex vt in pyrrhichio. Aliud triplex vt in iambo. Aliud quadruplex vt in ſpōdeo Aliud quintuplex vt in bacchio. Aliud ſextuplex vt in moloſſo. Aliud ſeptuplex vt in epitrito. Aliud octuplex vt in diſpōdio. Aliud nonuplex vt in probrachio qui conſtat ex iambo ꝛ moloſſo. Aliud decuplex. vt in moloſſo ꝛ ſpondio qui conſtat ex moloſſo ꝛ ſpondeo. Aliud vndecuplex vt in cretico moloſſo qui conſtat bacchio ꝛ moloſſo. Quare licet plures

De diuiſione pedū ⁊ accidentibus eorundem.

ſint pedes preter iam dictos (Diamedes enim ponit centum ⁊ quīquaginta) ſufficiunt tamen pſcripti vſui noſtro

De metro hexametro.

Verſibus hexametris ſemper debet pede poni
Dactilus in quinto: nunꝙ̄ ſextum retinebit.
In pedibus primis hunc: ſpondeum ve locabis.
Omni ſpondeum donare potes: niſi quinto.
Sedes nulla datur/ preterꝙ̄ ſexta/ trocheo

Poſitis pedib̄ qbus ꝯficit̄ carmen ⁊ heroicū ⁊ elegiacū. Jam qbus regionib̄ collocant̄ affirmat. Et eoꝝ ſplendorē ſubticet. Jſtaqꝫ vt ītelligas q̄ ornatu q̄ve ſplēdore niteſcat ⁊ metꝝ hexametꝝ ⁊ pētametꝝ paucis accipe Metꝝ hexametꝝ Eſt qd̄ ſex ꝯſtat pedib̄: adeo vt in q̄ttuor p̄mis ſedib̄ indrīt dactil⁹ ſpōdeus ve poni poſſit. Quita ſedes dactilo p̄cipue attribuit̄. Nonunꝙ̄ tñ ſpōdeo ornādi poemat̄ grā. Sext⁹ po loc⁹ dactilū nūꝙ̄ recipit. niſi ſeqūes v̄ſus a vocali incipiat. q̄z tūc ex colliſione vltia dactili abijcit̄. Vir. i. enei. Ignari hoīmqꝫ locoꝝqꝫ/ erramus ⁊c̄. Jtaqꝫ ſpōdeo/ aut trocheo (lʒ raro) ſexta ꝯcedit̄ religio. Vltia em̄ ſylla cuiuſcūqꝫ v̄ſus/ mō producta/ mō correpta: auctore Quintiliāo. Qua ꝑpt̄ a. xij. ſyllab ad. xvij. producit̄ v̄ſus hexamet. Nā ſi tot⁹ ex ſpōdeis/ erūt. xij. ſylle. Sin tot⁹ v̄ſus ex dactil̄ (qm̄ vlti⁹ vltimā ſyllam aſmittit) erūt. xvij. ſylle. Itē notandū nōnulli volūt tribracho locū in tercia ſede. Vir. Si p̄co maib̄ hoīʒ p̄ūſſe iuuabit. Idē Arōꝝ obruimur oriꝛqꝫ miſerria cedes. Luca⁹: Ethiopū t̄ris alieo gurgite cāpos. Tñ vt Seruio grām̄ plʒ finales ſylle naſa breues ī p̄n⁰ ped̄ produci p̄nt. q̄re erit dactil⁹ nō tribrach⁹ vt fecit Luca. Dū ſanguis īerat dū vis materna regi. Nō lateat v̄ſum hexametꝝ varietatē ſtili pati, vt mō in īfimā figurā dep̄mat̄. vt ī buco: Vir. Mō in altā grādiloquāqꝫ extollat̄ vt in eneidib̄ v̄g. Mō in eā q̄ mediocris eſt. vt in geor: v̄g. Erit itaqꝫ opti poete officiū dare opā vt mat̄e carmis q̄litas q̄dret. Quare nō p̄tereat p̄me hexametꝝ nō eſſe heroicū. Sed id qd̄ ſublimi figura expolitū heroum magnorumqꝫ virorum facta deſcribat. Unde Horatius in arte poetica. Res geſte regumqꝫ ducumqꝫ ⁊ triſtia bella. Quo ſcribi poſſent numero monſtrauit Homerus. Dicitur ⁊ Pytthium: quia cum Appollo in matr̄ vltione phitonem ſerpentem interemiſſet accole dei laudes hexametro verſu celebrauerunt. vel quia Pytthie phebi ſacerdotes oracula huius dei hoc verſu proferebant. Item hic verſus heroicus in primo in quarto ⁊ ſexto locis ornate recipit ſpondeum. Unde Virgilius. Defeciſſe videt ſua nunc promiſſa repoſci. Aliquando conſtat ex quinqꝫ dactilis. Unde dicit Virgilius. Panditur interea

Bij